Upprättare: Margareta E Berger

Fastställare: Jörgen Tranevik

Diabetes- Diabetessjuksköterska dosjustering av läkemedel för patient med diabetes, Hälso- och sjukvård Region Gävleborg

Innehåll

1. Syfte och omfattning 1
2. Allmänt 1
3. Ansvar och roller 1
4. Beskrivning 1
4.1. Kompetenskrav....2
4.1.1. Steg 1 – glukossänkande läkemedel....2
4.1.2. Steg 2 – läkemedel vid hypertoni och hyperlipidemi 2
4.2. Beskrivning av arbetsuppgiften 2
4.3. Läkemedel som doseringen får justeras för 3
4.4. Dosändring i Pascal....4
4.5. Dokumentation 5
5. Plan för kommunikation och implementering 5
6. Dokumentinformation....5
7. Referenser 5

1. Syfte och omfattning

Syftet med detta dokument är att beskriva vad som gäller då diabetessjuksköterskor dosjusterar diabetesläkemedel på mottagning i öppenvård. Rutinen gäller för Hälso- och sjukvård Region Gävleborg.

2. Allmänt

Ordination av läkemedel kan aldrig delegeras, ansvaret ligger hos ordinatören. Det är inte att betrakta som delegering när sjuksköterska justerar en dos av exempelvis diabetes- eller hjärtläkemedel, utan dosjusteringen ska göras inom ramen av förskrivarens ordination.

3. Ansvar och roller

Verksamhetschef, eventuellt med stöd av medicinske rådgivare, ansvarar för att säkerställa att diabetessjuksköterskor som utför dosjusteringar innehar nödvändig kompetens för uppgiften. För varje vårdenhet ska den medicinske rådgivaren därför fastställa vilka diabetessjuksköterskor som har rätt att dosjustera diabetesläkemedel i enlighet med denna rutin.

4. Beskrivning

Denna rutin ska vara ett stöd för verksamhetschef som utfärdar uppdraget *Behörighet för sjuksköterska att dosjustera läkemedel* i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården, HSLF-FS 2017:37. Rutinen gäller för diabetessjuksköterska som ska dosjustera läkemedel för patienter med diagnos diabetes mellitus.

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

Beslutet ska omprövas årligen och dokumenteras på blanketten: Diabetes - Beslut om behörighet för diabetessjuksköterska att dosjustera läkemedel för patient med diabetes – Hälso- och sjukvård region Gävleborg

4.1. Kompetenskrav

4.1.1. Steg 1 – glukossänkande läkemedel

Minst ett av följande alternativ ska vara uppfyllt:

- Påbyggnadsutbildning minst 15 hp inom diabetesvård samt minst ett års självständigt arbete med personer som har diabetes (formell och reell kompetens).
- < 15 hp i diabetesvård samt minst tre års självständigt arbete med personer som har diabetes (reell kompetens).

4.1.2. Steg 2 – läkemedel vid hypertoni och hyperlipidemi

Minst ett av följande alternativ ska vara uppfyllt:

- Specialistsjuksköterskeutbildning inom diabetesvård 60 hp, samt minst ett års självständigt arbete med personer som har diabetes (formell och reell kompetens).
- Mer än 15 hp men mindre än 60 hp i diabetesvård samt minst tre års självständigt arbete med personer som har diabetes (reell kompetens).

4.2. Beskrivning av arbetsuppgiften

- Behörighet att dosjustera läkemedel gäller för patienter med diagnos diabetes mellitus

För att kunna fullfölja arbetsuppgiften är det viktigt att patientens individuella mät- och målvärden är dokumenterade och välkända av vårdenhetens diabetesteam.

Diabetessjuksköterskan ska beredas möjlighet att självständigt ordinera och signera prover för baskontroll diabetes.

Vid tveksamhet om dosjustering ska en dialog alltid föras med den för patienten ansvariga läkaren.

Diabetessköterska kan ändra läkemedelsdoserna mot aktuella målvärden på blodtryck, HbA1c och lipider. Eftersom funktionen är begränsad utifrån förskrivarbehörighet behöver diabetessköterska byta användare till ansvarig läkare vid detta moment. Aktuell dos meddelas av diabetessköterskan till patienten och en aktuell läkemedelslista skrivs ut och ges till patienten. Dosändringen måste sedan signeras av vald läkare.

En dialog om patientens tillstånd och behandling ska kontinuerligt föras mellan sjuksköterskan och den för patienten ansvariga läkaren.

Kontrollera giltigheten garanteras endast utskriftsdatumet

4.3. Läkemedel som doseringen får justeras för

STEG 1

Läkemedel	Beskrivning av dos
BLODSOCKERSÄNKANDE LÄKEMEDEL	
Biguanidderivat	
Metformin	Startdos 500 mg/dag. Maxdos 2000 mg/dag.
Sulfonylurea	
Glimepirid (Amaryl)	Startdos 1 mg/dag. Maxdos 4 mg/dag.
Meglitinider	
Repaglinid (NovoNorm)	Startdos 0,5 mg/måltid. Maxdos 4 mg/måltid (max 16 mg/dygn).
GLP1-analoger	
Liraglutid (Victoza)	Startdos 0,6 mg/dag. Maxdos 1,8 mg/dag.
Semaglutid (Ozempic)	Startdos 0,25 mg/vecka. Maxdos 2 mg/vecka.
Dulaglutid (Trulicity)	Startdos 0,75 mg/vecka. Maxdos 4,5 mg/vecka.
SGLT2-hämmare	
Empagliflozin (Jardiance)	Startdos 10 mg/dag. Maxdos 25 mg/dag.
Dapagliflozin (Forxiga)	Startdos 10 mg/dag. Maxdos 10 mg/dag.
DPP4-hämmare	
Linagliptin (Trajenta)	Startdos 5 mg/dag. Maxdos 5 mg/dag.
Insuliner	
Snabbverkande insulinanalog Insulin **aspart** Sanofi *måltids-insulin*	
Medellångverkande NPH-insulin Insuman Basal	

STEG 2

Läkemedel	Beskrivning av dos
LIPIDSÄNKANDE LÄKEMDEL	
Atorvastatin	Startdos 10 mg/dag. Maxdos 80 mg/dag.
Rosuvastatin	Startdos 5 eller 10 mg/dag. Maxdos 40 mg/dag i samråd med specialistläkare.
BLODTRYCKSSÄNKANDE LÄKEMEDEL	
	I**ndividuellt blodtrycks-målvärde**. Det är bättre att använda flera olika preparat i lägre doser än få preparat i höga doser. Kombinationstabletter ökar compliance.
ACE-hämmare	
Enalapril	Startdos 5 mg/dag. Maxdos 20 mg/dag.
Ramipril	Startdos 2,5 mg. Maxdos 10 mg/dag.
ARB	
Kandesartan	Startdos 8 mg/dag. Maxdos 32 mg/dag.
Losartan	Startdos 50 mg/dag. Maxdos 100 mg/dag.
Betablockerare	Doseras individuellt till önskat målblodtryck.
Metoprolol	Startdos 25 mg/dag. Maxdos 100 mg/dag.
Tiaziddiuretika	
Hydroklortiazid	Startdos 12,5 mg/dag. Maxdos 25 mg/dag.
Diuretika	
Klortalidon (Hydropax)	Startdos 12,5 mg/dag. Maxdos 25 mg/dag.
Kalciumblockerare	
Amlodipin	Startdos 5 mg/dag Maxdos 10 mg/dag

4.4. Dosändring i Pascal

Diabetessköterska saknar behörighet att dosjustera i Pascal. Diabetessköterska ska i förekommande fall kontakta ansvarig läkare som dosändrar i Pascal och journalför detta.

4.5. Dokumentation

All dokumentation som berör dosjustering av läkemedel journalförs på sedvanligt sätt i patientens journal.

5. Plan för kommunikation och implementering

Detta dokument skickas ut till samtliga berörda Kvalitetssamordnare som ansvarar för att sprida den till Verksamhetschef (VC) och Vårdenhetschef (VEC) inom den egna organisationen. VC och VEC ansvarar för att sprida information till och implementera rutinen till berörda medarbetare.

6. Dokumentinformation

Denna version av rutinen har uppdaterats av:
Tommy Lundmark, Chefsläkare, Region Gävleborg
Nils Olsson, Specialist Allmänmedicin Valbo Din Hälsocentral
Christina Wasberg, Distrikts-/Diabetessköterska Linden Din Hälsocentral
Madeleine Björklund, Klinisk farmacevt Region Gävleborg

7. Referenser

Dokumentnamn	Plats
Läkemedelshantering - Länsgemensam rutin för hälso- och sjukvård - Region Gävleborg	Platina
Diabetes - Beslut om behörighet för diabetessjuksköterska att dosjustera läkemedel för patient med diabetes – Hälso- och sjukvård region Gävleborg	Platina

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet